

Bruxelles, 14. travanj 2020

S&D programski dokument

Progresivni rodno osjetljivi pristup krizi COVID-19

Globalna i europska zdravstvena i ekonomska kriza izazvana virusom COVID-19 otkriva ograničenja i proturječnosti naših društava i naših društveno-ekonomskih sustava i produbljuje postojeće nejednakosti. Kao što smo vidjeli i u prethodnim krizama, žene su najosjetljivije, a istodobno su i ključne za održavanje javnog života i najrelevantnijih usluga te za oporavak. Žene su i najsnažnije pogođene krizom, neposredno i dugoročno.

- **Žene na prvoj liniji pandemije COVID-19:** Žene su neproporcionalno zastupljene u profesijama u kojima je izloženost virusu velika, radeći u bolnicama, trgovinama, i dalje otvorenim školama i staračkim domovima. 70% globalne zdravstvene i socijalne radne snage; poput liječnika, medicinskog osoblja i skrbnika su žene; trgovci, zaposlenici i čistači većinom su žene, kojima se često isplaćuje samo minimalna plaća. Zahvaljujući njima koje rade na prvoj liniji, a kojima socijalno distanciranje često nije opcija i koje posljedično nose povećani teret mogućeg širenja virusa na svoje obitelji, održavaju se naši ekonomski, socijalni i zdravstveni sustavi, naš javni život i osnovne aktivnosti. U isto vrijeme, žene u ovim sektorima su rijetko uključene u donošenje odluka, zbog postojećih prepreka poput „staklenog stropa“.
- **Žene i djevojčice su sada još više izložene rodno uvjetovanom nasilju:** Podaci nekoliko država članica pokazuju da je broj slučajeva nasilja nad ženama značajno porastao (primjerice 30% Francuska) tijekom karantene. Ženama koje žive u nasilničkim vezama te ženama koje su prisiljene ostati pod istim krovom kao i njihov zlostavljač kao rezultat mjera izolacije, izolacija/karantena može biti jednako opasna kao i svaki virus. Femicidi se ne ubrajaju u službeni statistiku smrti od COVID-19 virusa, ali postoji mogućnost da će biti povezani sa izbijanjem zaraze i mjerama izolacije poduzetima tijekom ovog perioda. Osim toga, ograničeni pristup uslugama podrške, poput skloništa za žene, SOS linijama kojima trenutno prijete zatvaranje, ostavljaju žene bez mjesta i načina za traženje pomoći. Daljnji financijski pritisci i rizici nakon krize još će više otežati napuštanje nasilnog partnera.
- **Žene se nalaze u riziku od potencijalno ograničenog pristupa kontracepciji, zdravstvenoj zaštiti trudnica i majka i usluga sigurnog pobačaja:** zbog izvanredne situacije u zdravstvenom sustavu, a kako osnovne javne usluge i dobra postaju sve više ograničena, žene su u riziku od toga da izgube temeljno pravo na zdravstvene usluge. Dokazi iz prošlih epidemija (uključujući ebolu i zika) pokazuju da naponi za suzbijanje epidemije često preusmjeravaju resurse iz rutinskih zdravstvenih usluga, uključujući skrb za trudnice, roditelje i majke i kontracepcijska sredstva, te često pogoršavaju već ograničeni pristup uslugama seksualnog i reproduktivnog zdravlja. Trenutno svjedočimo čak i zakonskim

pokušajima zabrane pobačaja u jednoj od država članica. U tom aspektu, adolescenti i adolescentice osobito trebaju pristup bez puno prepreka. Nadalje, ključne potrebe uključuju pristup sigurnom porodu (posebno u slučajevima komplikacija), dostupnost kontracepcije i najbolje moguće prakse i postupke u slučajevima silovanja.

- **Žene obavljaju većinu neplaćenih kućanskih poslova i brigu za djecu i starije i u uobičajenim vremenima. Kao rezultat trenutne krize i poduzetih mjera, povećava se neplaćeni rad za žene:** s obzirom na to da su škole i vrtići zatvoreni, potrebna je briga o djeci kod kuće i školovanje kod kuće, briga o starijim članovima obitelji kojima je potrebna pomoć, te se žene suočavaju s povećanim emocionalnim, mentalnim i socijalnim teretom. Balansiranje rada od kuće i obiteljskih obaveza, što ne bi trebalo biti isključivo žensko pitanje, dodatan je napor, posebno za samohrane roditelje koje su uglavnom žene (85%). To bi moglo rezultirati lošijim radnim postignućima u odnosu na njihove muške vršnjake, što je činjenica koja može postati presudna kad tvrtke počnu ponovno „u potpunosti“ raditi. Oporavak neće biti trenutna, mnogi će izgubiti radna mjesta, a radno vrijeme će se skratiti, kao što je vidljivo u prethodnim krizama. Dugoročni učinci ove krize najvjerojatnije će opet ozbiljnije utjecati na žene, zbog kućanskog i skrbičkog rada koji se smatra uglavnom „ženskim poslom“. U svim su se krizama „muški“ poslovi oporavljali ranije od „ženskih“.
- **Žene će biti snažno ekonomski pogođene, i dugoročno, pokazuje povijest:** Uz prijetnje ekonomskog nazadovanja, žene koje se nalaze u nepovoljnijem položaju, uključujući između ostalih samohrane majke, žene migrantice i žene s malim primanjima i nesigurnim poslovima i poslovima na pola radnog vremena, dugoročno će biti pogođene ekonomskim padom uzrokovanim krizom, riskirajući tako siromaštvo, nezaposlenost, socijalnu isključenost ili beskućništvo. Tako je već bilo nakon krize 2008. i moramo se potruditi da ovaj put reagiramo drugačije i pravovremeno, kako bismo izbjegli ono najgore. Postoji opravdan razlog za zabrinutost od velikog gubitka poslova u profesijama u kojima dominiraju žene - mnoge žene, pored toga što već rade u nesigurnim uvjetima, neće biti plaćene ako ne rade i nemaju pravo na plaćeno bolovanje ili na osiguranje od nezaposlenosti, a što dodatno doprinosi rodnom jazu u mirovinama.

Nerazmjerni teret koji žene nose tijekom i nakon ove pandemije zahtijeva progresivan i rodno osjetljiv pristup, kako za trenutno tako i za dugoročno djelovanje, na nacionalnoj i na razini EU-a.

Grupa S&D Europskog parlamenta poziva na:

1.) **NEPOSREDNE RODNO OSJETLJIVE MJERE:**

- Osiguravanje **neposrednih ciljanih javnih ulaganja** u svrhu zadovoljavanja **potreba pružatelja zdravstvenih usluga za žene**, poput zaštitne opreme, uključujući sanitarne proizvode
- Uključivanje **iskustva i znanja svih rodova u rukovanju s krizom**; jer kada se donose odluke o pitanjima relevantnima za žene, one moraju imati glas
- Osiguravanje **podrške i dostupnosti linija za pomoć, digitalnih platforma i aplikacija, pravnih klinika i prihvatilišta za žene izložene rodno uvjetovanom nasilju**, koristeći primjere dobre prakse (poput ljekarničkih mreža, mrežnih aplikacija); pružanje **rodno osjetljive obuke za zdravstvene radnike** i provođenje **kampanja za podizanje svijesti** o riziku povećanog rodno uvjetovanog nasilja, uključujući informacije o dostupnim odgovarajućim uslugama podrške. Osiguravanje dostupnosti **hitnih sredstava za organizacije civilnog**

društva, uključujući ženska skloništa, koja pružaju podršku žrtvama nasilja ili pomažu ženama kojima je pomoć potrebna; osiguravanje **pristupa pravdi i policijskoj zaštiti** za žene žrtve nasilja

- Zajamčiti **pristup kvalitetnoj medicinskoj, psihološkoj i socijalnoj skrbi svim ženama, uključujući i seksualno i reproduktivno zdravlje i prava**, kao što su hitna kontracepcija, pobačaj i sanitarni proizvodi, te fleksibilna rješenja u vezi sa online savjetovanjem i potvrđama. Sve usluge **skrbi za trudnice, roditelje i majke** moraju biti dostupne i imati dovoljno osoblja i resursa. Svi se naponi moraju usmjeriti na to da se **protivnicima seksualnih i reproduktivnih prava i zdravlja ne dozvoli da zloupotrebe ovu krizu kao kanal ograničavanja ženskih prava**, poput prava na pobačaj
- Proširena prava na **plaćeni dopust, rad od kuće, rad sa skraćenim radnim vremenom i poboljšana socijalna zaštita** za žene u nesigurnom zaposlenju ili za žene koje su već izgubile posao; **uspostavljanje mreža socijalne i ekonomske sigurnosti za žene u nesigurnom zaposlenju ili s nesigurnim ugovorima**; zaštita od izbacivanja iz stanova/kuća i fleksibilna rješenja u vezi s odgađanjem plaćanja najamnine, struje, vode itd.
- Pružanje **podrške malim i srednjim poduzećima koja vode žene** tijekom i nakon krize
- Osiguravanje pristupa **besplatnoj skrbi za djecu za sve vrste roditelja i obitelji koje rade u ključnih službama** i povećana podrška ranjivim obiteljima uključujući i one koje se brinu o članovima obitelji koji su osobe sa invaliditetom
- Pružanje usluge ženama **migranticama i beskućnicama**, posebno onima kojima je trenutno onemogućen pristup ustanovama i povećana sredstva za **ublažavanje rizika za žene u pretrpanim izbjegličkim kampovima i seksualnog nasilja** kojem su izložene u nekim slučajevima
- Ciljane **mjere za žene s invaliditetom i starije žene** kojima je ograničen ili nikakav pristup stalnim i kvalitetnim uslugama; i za žene s problemima **mentalnog zdravlja** poput anksioznosti, usamljenosti i depresije
- Potpora kontinuiranom pristupu obrazovanju za djecu, posebice za djevojčice, koji mogu biti pogođeni zatvaranjem škola kao što smo vidjeli i u ranijim pandemijama
- **Potpora ženama i djevojčicama diljem svijeta** koje su posebice pogođene ovom krizom. Osigurati da se **sva financijska potpora** dana zemljama partnerima kao pomoć u izlaženju na kraj s krizom, **propisno izdvaja za žene i djevojčice**, kako bi se osigurao pristup **seksualnim i reproduktivnim pravima i zdravlju**, onemogućilo prebacivanje tereta rada na djevojčice te izbjegao dječji rad i rad djevojčica i onemogućilo da trenutne mjere izolacije dovedu do smanjenja **autonomije za žene i djevojčice diljem svijeta**

2.) DUGOROČNE RODNO OSJETLJIVE MJERE

- Primjena i **integracija načela rodne ravnopravnosti u sva područja strategije oporavka**, uključujući ekonomsku strategiju
- **Znatno izjednačavanje plaća i uvjeta rada u sektorima kojima snažno dominiraju žene**, poput skrbi, zdravlja i prodaje, kako bi žene dobile ono što zaslužuju, i ne samo u kriznim vremenima; **Sektorska segregacija i jaz u plaćama i mirovinama** moraju se zatvoriti strukturalnim obvezujućim mjerama koje nisu povezane s kriznim jednokratnim mjerama, i

žene uvijek moraju biti dio rješenja kao primjerice u znanstvenim rješenjima i tehnološkom napretku

- Omogućavanje **pravednije zastupljenosti žena u procesima donošenja odluka** u politici, kao i u izvršnim odborima kompanija, rezerviranim mjestima, kvotama i zip-listama, jer će to pomoći u ublažavanju dugoročnih utjecaja pandemije na žene
- Raščlanjivanje **utjecaja krize prema rodu/spolu** kako bi se naše zdravstvene, socijalne i ekonomske politike oporavka temeljile na kvalitetnim **rodno-razdvojenim podacima**, jer su znanstveni dokazi pokazali različit utjecaj tijekom prethodnih kriza

Ključno je da žene ne budu zaboravljene - niti da se o njima prekasno brinemo u odgovoru na ovu krizu.

Pandemija COVID-19 povećava postojeće rodne nejednakosti i stoga zahtijeva odgovarajuća rodno osjetljiva rješenja.